

En alsingsk Bylov.

Meddelt af K. Knudsen-Lysholm.

Efterfølgende er, som det sees, en Bylov for Elstrup, udstedt af Hertug August til Nørborg af den plønske Linie, død 9. Septbr. 1699. Det fremgaar af samme, at lignende Bylove ere udstedte for samtlige ham underlagte Byer, hvortil ogsaa hørte Sæbygaards og Gudsgave Lehn paa Ærø. Under hans Regjering var det ogsaa, at Christian V.s danske Lov, efter dens Udstedelse 1683, strax traadte i Kraft i hans Besiddelser paa Als og Ærø, ligesom Hertugen af Lyksborg indførte den i sine Besiddelser paa Ærø, nemlig Graasten og Vuderup Lehn, og i det kongl. Sønderherred paa Als af daværende Gouverneur Hertug Ernst Günther. Saaledes var Christian V.s danske Lov ene gældende for hele Als og Ærø. Aldrig saasnt var det hele Nørborg Distrikt, medindbefattet de tvende Lehn paa Ærø, imidlertid gaaet over til Kronen, før denne Lov paa den danskfødte Amtmand Holger Scheels Anmodning blev ophævet ved et Reskript fra den tysksindede Overret paa Got-
torp af 13. Aug. 1731, som bestemte, at jydsk Lov skulde være enegældende Norm. Samtidig forsvandt den ogsaa fra Sønderherred. Da Resten af Ærø i Aaret 1749 kom i Kongens Besiddelse, blev ogsaa her Loven ved Patent af 2. Novbr. 1750 afskaffet. Ærøboerne klagede og søgte om atter at faa den danske Lov indført. Amtsforvalteren og daværende Amtmand Grev Danneskjold Samsø understøttede Ansøg-

ningen. Overretten afslog Begjæringen. Man gik til Kongen, men Intet hjalp. — De gamle Bylove var nødvendige under Jordfællesskabet. Ved Fællesskabets Ophævelse i den sidste Halvdel af forrige Aarhundrede bleve de overflødige.

Elstroe wilkorsbreff.

Wy Augustus aff Guds Naade Arffue till Norge, Hertug udi Schleswig, Holsten, Stormar och Detmerschen, Greffue Vdj Oldenborgh och Dellmenhorst, Giffue woresh under-saatter Och sembtlich bymend Vdi Elstroe, Hermed Naadj. at vide, Paa det desto bedere *disciplin* Vdj byens Marck wedlige at holde, skulle de paa effter Skreffuene *puncter* heller Artikeller haffue god achtung, Och denem wed denne derhoesz saatte brøde effterlefe Och V—brødeligen holde.

Først skal en huer hermed were paamindet och ad-waret, at hogge Vdi sine egenne Skiffter, och bliffue fraa sine Naboersz, wed et wilkor — 2 Rdlr. til osz och by-mendene 1 goed tønd øl.

Item naar noggen hogger noget træ, at hand dae effter woresh Vdgangne *Mandat*, lader Stobben bliffue be-staaendesz offuer Jorden, saa man kand haffue effter ret-ting, at træet er Stempet Och med rette hogget.

For det andet skall och huer bohlsz Mand aarligen were forpligt at sette sine — 60 Pihle, saa och at gröffte sine Kaabel Gaarde, och besete denem med Leffuendesz gjerder, saa meget muglicht Kand were, At saadant kand frembvises Naar besichtung skier.

For det tredie At sembtlich by Mendene Vdi huer by schulle were forpflicht at holde aarligen huert Aar till deres bye en fehled, og dersom nogen Mand, will affhende noget fehlietz gresz, Som han sielfuer ikke haffuer behof,

da skal han først byde sine Naboer det till, wille de ikke haffue det for dend seduanlich Kjøb Nemblich 10 sz. L. maa de selge det effter deresz Egen gefahlen doch till ingen Mand Vden Herridet, Och skall enhuer bohlszmand haffue paa derisz legh, Aff Faahr Halffandet Høivet, Och om Noggen haffr mehre Faahr och ey gres dertil skall hand Kjøbe det af sine Naboer, som icke haffue sielffuer fulde kommeligen leg til deres egit.

Item skall och enhuer Kaadner haffue for betalling Et Høividtz gresz paa fehleden, som Skall bestaa sig Vdi Femb Faahr for 10 sz. L.

For det fjerde maa ey heller antagesz noget frembeds Kræ heller Heste Vdj deres Mark, och greszning, Vden Mielcke Kiør, och det Kræ, som kand brugesz i Plauven, skall och ingen understaa sig entten at tyrre sine egne, heller frembede Hopper med Føhl, Vdj deresz korenmarcke, ved wilkorsbrøde som bem. er.

For det fembte, at ennuer skall were tilfortenckt at holde sine gaarde imellemb Koren marckerne, Stedtz og altid Vdj goed heived, och wed fuld macht saa icke tør klagesz deroffr, saafrembt enhuer haffr icke de sinnige ferdige. Naar hand tou gange aff sine Naboer og Forstanderne er advaret, skall han Vden ald naade, dersom han Tredie gang lader sig tilsige, were med et wilkor til Osz forfalden.

For det sjette — bliffuer ochsaa enhuer hermed advardt at haffue sine Kræ och bæster wel i acht, at de icke gjøre sine Naboer skade, entten Vdj Koren heller Eng, saa och at lade deres Suin Vdj Næsserne Ringesz heller Prynesz, paa det ingen skade skier, entten paa Engene, heller paa Ploygrunden, wed et wilkor.

For det Syffende skall och ingen Man Slaa Vdj Kornet Vdj Høstens Tid naar hannem løster, .førend alle eyere ere sambdrechtig derom, och kornet er vel mont, saa det kand were till Alle derisz gaffuen och bæszte. Ey heller maa nogen bohlszmand, heller Kaadener sette derisz Kræ och bæster paa stobben, førend dend er riffuet, og Kornet er rent deraf wed et Wilkor, doch Enhuer at sette paa sin Egen Sehestob.

For det Ottende og siste skall och enhuer were till fortенckt, at were derisz forstandere, Vdj byerne hørig och lydig och fast V—brydeligen holde huisz de engang, med alle derisz sambtöcke besluttet bliffuer saa ey om denem i derisz by, mehre end anderestedtz maa klagesz och siges at de haffue sig som bören Och enhuer regierer effter sin egen willie, dersom heroffr klages skall forbryderne Straffes derfor med et fuldkommeligt wilkor.

Byde og Strengelligen befahle at woresh beampter med Forstanderne som nu ere och herefter komme mun paa desze forskreffuene *puncter* god opsiun och achtung haffue, at dette som sig bør — bliffuer efterleffuet, och at enhuer, som her imod handeller, straxsen derfor anteignesz, saafrembt ikke saa skier, schulle baade forstanderne, saauél som forbryderen Tillige for huer gang de sihe med nogen igjennem fingerne, were med wilkorsbrøde til Osz forfaldene.

Wide sig derfor enhuer wedkommende hereffter at rette, och for skade at tagge ware. Til ydermehre Stadfestelsze haffr wj dette willkorszbreff med Eygen hand under Skreffuet.

Datum Nörborich d. 27. Febr. An. 1686.

Augustus (L. S.)
